

Door jongeren, voor jongeren

Aansluiting zorg & onderwijs

Een blik in wat jongeren
vinden dat beter kan

JongerenPlatform Regio Alkmaar

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
1. De leerplichtambtenaar.....	3
De leerplichtambtenaar moet meer ondersteunen i.p.v. politieagent spelen.	3
2. Passend onderwijs.....	4
Traject op maat voor mensen die in de jeugdzorg zitten of een vast aangepast rooster bijvoorbeeld.....	4
3. Het lespakket.....	5
Grote veranderingen zullen een nog groter winst geven.....	5
4. Ervaringsdeskundigen.....	6
Weet wat je kan.....	6
5. Taboes.....	7
Oh nee toch, dat kan echt niet!.....	7
6. Preventie.....	8
Misschien hadden we dit eerder kunnen doen.....	8
7. Corona en lockdowns.....	9
Niks is wat het lijkt.....	9

Inleiding

Door de signalen die wij in 2019 en 2020 meekregen vanuit onze achterban, konden wij een duidelijke conclusie trekken. Namelijk dat de werelden van onderwijs en hulpverlening nog ver uit elkaar liggen. In dit advies brengen wij verschillende oplossingen aan die deze kloof effectief zou kunnen dichten. Wij zijn van mening dat hierin actie ondernemen essentieel is. Vandaag de dag zijn er nog steeds te veel scholieren die tussen wal en schip vallen waardoor hun toekomst permanent geschaad wordt. Dit is iets wat wij als samenleving zoveel mogelijk moeten proberen te beperken. Er zijn kleine dingen nodig om hier verandering in te brengen.

De regio noord Kennemerland had in 2019 463 vroegtijdig schoolverlaters, dat is 2,1% van alle scholieren.

1. De leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar moet meer ondersteunen i.p.v. politieagent spelen.

Wij als jongerenplatform vinden dat de leerplichtambtenaar meer een hulpverlenende functie moet hebben in plaats van een politieagent functie.

Binnen de regio Alkmaar spelen vaak dezelfde problemen bij jongeren die niet passen in het huidige onderwijssysteem. Denk daarbij aan onderliggende mentale problematiek en/of een gebrek aan een stabiele thuis situatie. De problematiek gaat samen met veel absentie uren en vaak juist daardoor een desinteresse in het onderwijs. Echter zien wij dat deze jongeren in hun beleving eerder gestraft worden door een leerplichtambtenaar, dan dat ze de hulp en aandacht krijgen die ze nodig hebben. Hun enige "misdaad" is het slecht functioneren binnen het schoolsysteem.

Taken uit de functieomschrijving van een leerplichtambtenaar, die hierbij echt niet helpen zijn:

- *'Het herplaatsen van leerlingen die op school niet functioneren.*
- *In veel voorkomende gevallen; het opstellen van proces-verbaal, bijvoorbeeld in het geval van (structurele) onwil bij de leerling.'*

Zulke maatregelen lossen weinig op en ze kunnen kinderen thuis ook in grote(re) problemen brengen met hun ouders/verzorgers. Met soms een onveilige thuissituatie tot gevolg.

2. Passend onderwijs

Bied een traject op maat voor leerlingen die in de jeugdzorg zitten of een ander hulptraject

‘Wat is passend onderwijs? Elk kind heeft recht op goed onderwijs. Ook kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. [...] Kinderen die het echt nodig hebben kunnen, net als nu, naar het speciaal onderwijs. Dat blijft. Wat verandert er? Scholen krijgen een zorgplicht. Dat betekent dat scholen elk kind een passende onderwijsplek moeten bieden.’

Bovenstaand stuk komt uit een brochure van de rijksoverheid waar we duidelijk de nobele intentie van het ministerie en de samenwerkingsverbanden zien. In onze beleving is het huidige “passende onderwijs”, minder passend dan gehoopt. Binnen het reguliere onderwijs lopen kwetsbare jongeren nog te vaak schade op. Doordat het vaak ontbreekt aan de finesse en aandacht die zo’n jongere nodig heeft. De meeste kwetsbare jongeren willen eigenlijk maar één ding, en dat is: niet anders zijn dan de jongeren om zich heen. Maar de acties van een zorgteam leiden er soms toe dat jongeren zich nog meer gedistantieerd voelen van hun klasgenoten. Bij de zorgstructuur op een school zou het uitgangspunt altijd moeten zijn: ‘Hoe laat ik deze jongere zich zo normaal mogelijk voelen ten opzichte van zijn of haar klasgenoten?’

Het is hiernaast belangrijk, dat wanneer er geen andere mogelijkheden meer zijn dan een leerling te verwijderen of over te plaatsen naar een andere school, een vangnet te maken rond de leerling. Dat is de tussenstap tussen wèl naar school gaan en niet naar school gaan. Hierdoor zorgen wij ervoor dat wij de jongeren niet kwijt raken, en is het makkelijker om voor de jongere weer in te stromen. School is namelijk een rijdende trein, en als je eenmaal uit die trein stapt is het bijna onmogelijk om er weer in te stappen. Hierdoor blijf je stil staan in je ontwikkeling. Het handige aan een traject op maat is dat er heel specifiek naar jouw situatie gekeken kan worden. Een school is te groot om deze persoonlijke aandacht te kunnen bieden. Een traject op maat kan handig zijn. Zij kunnen samen met jou kijken hoe veel je aan school kan doen en of je bepaalde vakken bijvoorbeeld kan halen, etc. Zij kunnen veel meer persoonlijke begeleiding bieden en geven. Hierdoor zal de jongere veel meer verbonden zijn met school en is het daardoor weer makkelijker om in te stromen naar een gewone school.

3. Het lespakket

Grote veranderingen zullen een nog grotere winst geven

In het huidige lespakket zien wij grote gaten vallen bij het voorlichten op het gebied van mentale problematiek. Veel scholen beperken zich tot een eenmalige voorlichting in het jaar, waarna we vaak een verbetering zien bij de jongeren met problematiek. Bij gebrek aan een herhaling of vervolg ebt het effect vaak weer weg. We zien echter veel mogelijkheden om hier een permanente verbetering in aan te brengen. Het zou niet meer speciaal moeten zijn om te leren over onze medemens en over ons zelf. Over onze verschillen en hoe onze uniekheid niet iets is om mee gepest te worden. Die zijn er juist om gerespecteerd te worden. Als je alle mentoruren en uren maatschappijleer bij elkaar optelt, zou je er een nieuw vak van kunnen maken: maatschappelijk ondernemen. Daarin leren ze over maatschappelijke onderwerpen, zoals mentale gezondheid, prestatiedruk, social media gebruik en diversiteit, projecten te maken. Dit alles zonder dat er goed of fout bestaat. Alleen argumenten die onderbouwd dienen te worden, in de hoop om zo de jongeren eerder met levenservaringen om te leren gaan. Goed of fout is slechts een schim van wat jou ooit geleerd is door je ouders en je omgeving. Wij hopen hiermee ook LGBTQ+-jongeren, jongeren met zichtbare of onzichtbare beperkingen en jongeren met een andere culturele achtergrond meer ruimte te kunnen geven om zich veilig te voelen.

Sowieso zijn er al hele mooie lespakketten beschikbaar, die vaker ingezet zouden kunnen worden, zoals 'Samen sterk zonder stigma', de gastlessen van voorheen Tweestrijd, nu Join the Project, voorlichtingen door Team Jeugd van RCO de Hoofdzaak. Zij zetten allemaal ervaringskennis van jongeren in.

4. Ervaringsdeskundigen

Weet wat je kan

Vertrouwenspersonen of ervaringsdeskundigen inzetten voor jongeren, en het mentoraat hiervoor gebruiken als inloopspreekuur. Het inzetten van ervaringsdeskundigen is positief voor iedereen, vooral bij mensen die door een lastige periode gaan.

Het grootste voordeel aan een jonge ervaringsdeskundige als vertrouwenspersoon is dat er meer aansluiting is bij de jongeren, want dit kan wel eens een probleem zijn.

Door iemand te kiezen als vertrouwenspersoon die aansluiting heeft, en die een netwerk heeft aan mensen aan wie hij/zij een leerling kan koppelen, zorg je er voor dat jongeren altijd kunnen praten met iemand die weet hoe het is om in de situatie te zijn waar ze zich in bevinden.

Deze persoon en het netwerk kunnen ook preventieve activiteiten organiseren, zoals gastlessen en workshops.

Niet alleen leerlingen hebben voordeel aan een ervaringsdeskundige, ouders en leraren kunnen hier ook een positieve ervaring uit halen.

Dit is mogelijk omdat ook zij kunnen praten met de ervaringsdeskundige over wat er speelt in de klassen of thuis. Hierdoor kunnen ouders en leraren nieuwe inzichten krijgen, en ook beter situaties begrijpen.

Ook helpt dit met orde in de klas, begrip voor klasgenoten met een hulpvraag en leerlingen met een lastige thuissituatie.

Ook kan er bijvoorbeeld voorlichting worden gegeven voor klassen en leraren als er bepaalde onderwerpen opspelen. Dit zorgt er ook voor dat er meer begrip is, en dat mensen minder snel uitvallen.

5. Taboes

Oh nee toch, dat kan echt niet!

Scholen zouden meer ruimte moeten krijgen en nemen om gevoelige thema's als pestgedrag, shaming en sexting via social media, maar ook de groei van mentale problemen onder jongeren te bespreken. Scholen zijn daar volgens ons nog onvoldoende voor toegerust. Als wij ze vragen 'wat doen jullie met de naaktfoto's van jongeren?', hoe spelen jullie in op dit soort situaties?, wat voor sociale controle is er op social media gebruik?, welke protocollen zetten jullie in?, kennen jullie de slachtoffers van social media misbruik?', dan weten scholen daar vaak geen antwoord op.

Het in de doofpot stoppen van problemen werkt niet. Wij zien de problemen door social media gebruik juist groeien. Wij willen de scholen oproepen hier meer aandacht voor te hebben, en ook de samenwerkingsverbanden en het ministerie. Zonder dat zij scholen op de vingers gaan tikken. In de hoop dat hierdoor bij schoolleidingen een cultuur ontstaat waar het niet meer om de fouten gaat, maar om hoe we tot oplossingen komen. Wij helpen hier graag bij!

6. Preventie

Misschien hadden we dit eerder kunnen doen

Een vorm van preventie voor de heftigheid van de middelbare school zou eruit moeten zien als een voorbereiding tijdens een avondbijeenkomst. Voor ouders en kinderen. Waarbij het gaat om naar wie je toe moet als je behoefte hebt aan een gesprek en welke opties hierin zijn.

Preventie is een essentieel onderdeel om een gezonde omgeving te behouden op scholen. Voorkomen zal altijd beter zijn dan genezen. Een essentieel onderdeel van preventie draait dan ook op de belevingswereld van de jongeren. Door hier goed grip op te blijven houden en te kunnen bijsturen op het moment dat problemen zich al dreigen te ontwikkelen, is zeer belangrijk. Door een goede realisatie te behouden, kunnen dingen vaak meer draaien om emotie dan om feiten.

7. Corona en lockdowns.

Niks is wat het lijkt

Tijdens de lockdown zien we jongeren wegzakken in isolatie en slechte thuissituaties. Doordat er bij online-educatie een gebrek aan verbinding ontstaat voor jongeren die al bestaande problemen hadden, kan dit funest zijn voor hun schoolcarrière. Er kan een (nog) grotere achterstand ontstaan dan bij een reguliere scholier. We bedoelen hier leerlingen die door aanleg of opvoedsituatie een verhoogd risico hebben op mentale problemen. Denk hierbij aan angststoornissen, depressie en eetstoornissen. Ook al ligt de hoofdverantwoordelijkheid hiervan niet bij een onderwijsinstelling, is het alsnog nodig hier constant een vinger op de pols te houden. Ook na het einde van een lockdown is het nodig dat wij deze jongeren de juiste zorg en ondersteuning bieden.

8. Samenvattend advies

Herstructureer de zorgstructuur

Het advies is om een herstructurering door te voeren van de zorg die momenteel gegeven wordt. Dit moet worden gedaan op scholen, samen met de vorm van voorlichting die al gegeven wordt.

Zet in op het aannemen van een ervaringsdeskundige. Iemand die de jongeren begrijpt en de juiste kennis heeft op het gebied van mentale problematiek en lastige thuissituaties. Maak deze persoon ook inzetbaar als vertrouwenspersoon en voorlichter. De ervaringsdeskundige kan kwetsbare leerlingen beter helpen door beter begrip van de situatie(s). Op het moment dat er problemen of calamiteiten zich voordoen bij een leerling, kunnen zij beter op dit gedrag reageren. Dit vergroot de kans op een duurzame verbetering voor de leerling en indien nodig op het accepteren van passende hulp.

JPRA, voorjaar 2021